

ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»

Г.І. Княженко
2021 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ФАХОВОГО ІСПИТУ**

для вступників, які вступають
на спеціальність 051 Економіка ОПІ Економіка підприємства на основі
раніше здобутого ОКР "Кваліфікований робітник"

РЕКОМЕНДОВАНО
Педагогічною радою коледжу

«24» 02 2021 р.
Протокол № 4

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні циклової комісії економіки і
менеджменту

«20» 02 2021 р.
Протокол № 7

Бердянськ – 2021

ВСТУП

Мета фахового іспиту – визначення рівня підготовленості вступників для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 051 Економіка, ОПП Економіка підприємства, виявлення їх реальних знань, умінь і навичок як фахівців рівня кваліфікованого робітника.

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми молодшого бакалавра зі спеціальності 051 Економіка вступники повинні мати здібності до оволодіння знаннями, вміннями і навичками в галузі економічних наук.

Для вступу на спеціальність 051 Економіка, ОПП Економіка підприємства потрібно мати міцні і ґрунтовні знання з дисципліни «Економіка підприємства».

Завданням фахового іспиту для вступу на навчання для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра зі спеціальністю 051 Економіка, ОПП Економіка підприємства є виявлення рівня підготовки та якості знань з дисципліни «Економіка підприємства».

Метою проведення вступних випробувань є забезпечення конкурсних засад шляхом виявлення теоретичної і практичної підготовки здобувачів з економічних дисциплін та їх використання в практичній діяльності підприємств, установ в умовах ринкової економіки і конкуренції.

Предметом фахового іспиту є знання та вміння, набуті абітурієнтами при проходженні циклів нормативних дисциплін, зокрема з дисципліни «Економіка підприємства».

Програма вступних випробувань охоплює питання з навчальної дисципліни «Економіка підприємства».

На фахових випробуваннях вступник повинен показати:

- а) чітке знання основних понять з економіки підприємства та правових знань;
- б) впевнено володіти вміннями і навичками передбаченими програмою при відповіді на тестові завдання.

Форма проведення вступного випробування – *тестування*.

ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ЇХ ЗМІСТ

1. Підприємство в системі економічних відносин

Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, функціонально-правовий статус його діяльності. Класифікація підприємств, організаційно-економічні особливості їх функціонування..

Інтеграційні форми підприємств та організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств та організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, холдинги тощо). Мета їх створення, особливість та ефективність діяльності.

Зовнішнє середовище функціонування підприємств: макросередовище та мікросередовище. Поняття й загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Сутність, функції і типи сучасного ринку. Загальні принципи та етичні норми поведінки суб'єктів господарювання на ринку. Державне регулювання діяльності підприємств.

2. Основні засоби промислового підприємства

Основний капітал підприємства. Поняття та склад основних засобів підприємства. Класифікація основних засобів підприємства.

Оцінка основних засобів. Первісна, відновлювальна, залишкова, переоцінена, ліквідаційна вартість основних засобів. Індексація вартості основних засобів підприємства.

Знос та відтворення основних засобів виробничого підприємства. Амортизація основних засобів, методи нарахування амортизації.

Показники стану та ефективності використання основних засобів промислового підприємства. Завдання управління основними засобами підприємства та шляхи їх розв'язання.

3. Виробнича потужність промислового підприємства

Сутність та види виробничої потужності промислового підприємства. Фактори, що визначають рівень виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку рівня виробничої потужності промислового підприємства.

4. Нематеріальні ресурси та активи підприємства

Поняття та види нематеріальних ресурсів підприємства, їх вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Інформаційні технології та програмні продукти. Інші нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми).

Нематеріальні активи як юридично оформлені права виключного користування об'єктами промислової та інтелектуальної власності. Вартісна оцінка й строки зношування (старіння) нематеріальних активів.

5. Обігові кошти підприємства

Обіговий капітал підприємства: його сутність та склад. Сутнісна характеристика обігових коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Відокремлення обігових коштів, що обслуговують сферу виробництва й сферу обігу. Нормовані й

ненормовані обігові кошти. Функціональна та елементна структура обігових коштів, її динаміка на підприємствах різних галузей економіки. Джерела формування обігових коштів підприємства.

Призначення нормування (розрахунку нормативів) обігових коштів. Методи розрахунку нормативів обігових коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Обчислення нормативів обігових коштів в окремих їхніх елементах (виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції). Визначення сукупного нормативу обігових коштів підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання обігових коштів: коефіцієнти оборотності й завантаження, тривалість одного обороту, рентабельність (методика їх розрахунку). Шляхи підвищення ефективності використання обігових коштів (оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва, скорочення тривалості виробничого циклу, поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення, прискорення реалізації виробленої продукції).

Проблеми нестачі обігових коштів і поновлення їхньої величини до нормативного рівня за умови кризисної ситуації на підприємстві. Управління дебіторською заборгованістю та грошовими коштами промислового підприємства.

6. Виробництво, якість та конкурентоспроможність продукції

Загальна сутнісна характеристика продукції, промислового підприємства, її класифікація та вимірники обсягу. Номенклатура, асортимент продукції. Валова, товарна, чиста та реалізована продукція. Вплив маркетингової діяльності на формування програми випуску продукції ринку. Особливості визначення ринкового попиту на окремі види продукції. Схема формування виробничої програми підприємства.

Якість продукції як економічна категорія. Показники і методи оцінки якості продукції. Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Вплив підвищення якості продукції на економіку та імідж підприємства. Технічні, організаційні та соціальні заходи для підвищення якості та конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників.

7. Персонал підприємства

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Особливості структури персоналу різних підприємств та організацій різних типів, розмірів та форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу за окремими видами і сферами економічної діяльності.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Динаміка продуктивності праці на підприємствах різних галузей. Наявні резерви зростання продуктивності праці та заходи для їх використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок дії окремих і певної сукупності чинників.

Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Аналіз формування та використання персоналу підприємства.

8. Поточні витрати промислового підприємства

Поточні витрати як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат до собівартості продукції. Класифікація витрат за окремими ознаками (ступенем однорідності, призначенням та місцем виникнення, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції, можливістю включення до собівартості продукції). Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних видів економічної діяльності та тенденція її зміни з часом.

Зміст обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Порядок розробки кошторису виробництва залежно від стадії й форми прогнозування, наявності інформації, розміру підприємства. Загальний рівень поточних витрат на виробництво валової, товарної й реалізованої продукції.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат для більшості підприємств різних видів економічної діяльності.

Групи чинників (способів) зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції: підвищення технічного рівня виробництва; вдосконалення організації виробництва, праці й управління; збільшення обсягу виробництва та підвищення якості продукції.

9. Ціни та ціноутворення на промисловому підприємстві

Поняття, роль та функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Методи встановлення ціни: витрати плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту. Система знижок і доплат до ціни. Державне регулювання ціноутворення. Шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні.

10. Фінансово – економічні результати діяльності підприємства

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Типова схема використання прибутку (доходу) підприємства. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки в Україні.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. Обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Динаміка і способи підвищення рівня рентабельності на підприємствах різних видів економічної діяльності України.

Класифікація чинників зростання ефективності виробництва за певними ознаками: видами витрат і ресурсів (джерелами зростання); напрямками розвитку й удосконалення виробництва; місцем реалізації в системі управління виробництвом. Розподіл внутрішніх чинників на так звані тверді (технологія, устаткування, матеріали та енергія, виробничі процеси) і м'які (організація й системи, працівники, методи роботи, стиль управління). Зовнішні чинники зростання ефективності виробництва (державна економічна й

соціальна політика, інституційні механізми, інфраструктура, структурні зміни в суспільстві та економіці).

11. Інвестицій на діяльність підприємства

Сутність, характеристика інвестиції, як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку суб'єктів господарювання. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Внутрішні й зовнішні джерела інвестування. Методика обґрунтування проекту реальних інвестицій підприємства.

12. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Сутність економічної безпеки різнорівневих суб'єктів господарювання. Види економічної безпеки за типами суб'єктів, сферами життєдіяльності та конкретними предметами. Способи оцінки економічної безпеки підприємства та інших суб'єктів господарювання.

13. Реструктуризація і санація (фінансове оздоровлення) підприємств та організацій

Структурна перебудова економіки і реструктуризація підприємств: об'єктивна необхідність і стратегія структурної перебудови економіки та її базових галузей; вплив реформування форм власності на реструктуризацію виробничо-господарської діяльності підприємств.

Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання: конверсія, диверсифікація та розукрупнення виробництва як дійові форми реструктуризації підприємства: методичні підходи до визначення ефективності реструктуризації різних господарюючих суб'єктів.

Санація господарюючих суб'єктів. Особливості державної підтримки проведення санації потенційно-конкурентоспроможних підприємств.

14. Банкрутство і ліквідація підприємств

Банкрутство підприємств як економічне явище: сутнісна характеристика банкрутства, чинники та симптоми проявлення банкрутства суб'єкта господарювання. Організація та наслідки ліквідації підприємств: управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації; організаційно- економічні заходи і допустима тривалість процесу ліквідації підприємства- банкрута. Форми ліквідації підприємств-банкрутів: фізичне припинення діяльності, розпродаж майна, перепрофілювання діяльності зі зміною власника.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Зміст тесту визначається на основі Програми вступних випробувань.

Результат вступного випробування оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Кожен з білетів фахового екзамену містить 50 тестів.

Тип завдання	Кількість завдань у білеті	Кількість балів за одне завдання	Максимальна кількість балів
Тестові завдання	50	4	200
Разом балів	-	-	200

Тест для вступних випробувань складається із завдань з вибором тільки однієї правильної відповіді. До кожного завдання подано чотири варіанти відповідей (А, Б, В, Г), з яких лише один правильний.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 2 тестових балів:

1. 2 бали, якщо вказано правильну відповідь;

2. 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповідь не надано.

Таблиця переведення тестових балів, отриманих вступниками за виконання тестові завдання (за 200 шкалою та національною системою)

Кількість вірних відповідей	Рейтингова оцінка за 200 шкалою (кількість балів)	За національною шкалою	Кількість вірних відповідей	Рейтингова оцінка за 200 шкалою (кількість балів)	За національною шкалою
25	100	50	38	152	76
26	104	52	39	156	78
27	108	54	40	160	80
28	112	56	41	164	82
29	116	58	42	168	84
30	120	60	43	172	86
31	124	62	44	176	88
32	128	64	45	180	90
33	132	66	46	184	92
34	136	68	47	188	94
35	140	70	48	192	96
36	144	72	49	196	98
37	148	74	50	200	100

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Спеціальна та періодична література

Основна:

1. Аветисова А. О. Ціноутворення: [навч. посіб.] / А. О. Аветисова, О. О. Бакунов, Н. С. Палій, А. А. Фендрікова ; МОНМС України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2011. – 191 с.
2. Антошкіна Л. І. Ціноутворення та управління ціновою політикою: [підручник] / Л. І. Антошкіна, Н. П. Скригун, Л. Г. Цимбалюк. – Донецьк: Юго-Восток, 2011. – 321 с.
3. Березін О. В. Економіка підприємства: [навч. посібник] / О. В. Березін. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
4. Боковець В. В. Організація виробництва: [навч. посіб. для студ. екон. спец.] / В. В. Боковець, А. В. Драбаніч; Вінниц. фін.-екон. ун-т. – Вінниця: ВФЕУ, 2012. – 319 с.
5. Бондар Н. М. Економіка підприємства: [Навч. посіб.] / Н. М. Бондар. – К.: Видавництво А. С. К., 2004. – 400 с.
6. Гетьман О. О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К.: Центр учб. л-ри, 2010. – 488 с.
7. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук ; Терноп. нац. екон. ун-т. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Центр учбов. л-ри, 2012. – 303 с.
8. Дикань В. Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: [підруч. для студ. ВНЗ] / В. Л. Дикань, Ю. Т. Боровик, О. М. Полякова, Ю. М. Уткіна; Укр. держ. акад. залізн. трансп. – Х.: УкрДАЗТ, 2012. – 415 с.
9. Захарченко В.І. Економіка підприємства: навч. посіб. / Захарченко В.І., Меркулов М.М., Широєва Б.В. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 144с.
10. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
11. Лойко В.В. Економіка підприємства: конспект лекцій Економіка підприємства: [Електронний ресурс] / Модульне середовище КНУТД - Режим доступу: <http://msnp.knutd.edu.ua>
12. Сударкіна С. П. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / С. П. Сударкіна; Нац. техн. ун-т «Харк. політехн. ін-т». – Х., 2011. – 290 с.
13. Ліпич Л. Г. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / Л. Г. Ліпич, Н. М. Буняк, В. Л. Загоруйко, М. Б. Кулинич, В. В. Левицький; Ред.: Л. Г. Ліпич; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – 492 с.
14. Небава М. І. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства: [навч. посіб.]; Ч. 1. Економіка підприємства / М. І. Небава; МОНМС України, Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця, 2011. – 116 с.
15. Скибінська З. М. Економіка та організація виробництва: [навч. посіб.] / З. М. Скибінська, Т. Т. Гринів. – К.: Знання, 2012. – 299 с.

Додаткова:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Джерела фінансування інвестицій підприємств України: Монографія [Федоренко В.Г., Денисенко М.П., Воронкова Т.Є, Федоренко С.В., Палиця С.В., Пінчук Ю.Б., Вегівська Ю.І., Федоренко М.С., Кабанов В.Г., Головка А.Т., Мігус І.П., Лойко В.В., Бреус С.В.]; за ред. В.Г. Федоренка, М.П. Денисенка. – К.: «ДКС центр», 2012. – С. 280-296
3. Економічна безпека національної економіки: інвестиційно-інноваційний аспект: Монографія / І.М. Грищенко, М.П. Денисенко, А.П. Гречан, В.В. Лойко та ін.; за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д.е.н., проф. І.М. Грищенка, д.е.н., проф. М.П. Денисенка, д.е.н., проф. А.П. Гречан, к.е.н., доц. В.В. Лойко. – Донецьк: РВВ ДВНЗ «ДонНТУ», 2012. – 430 с.
4. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки: [колективна монографія у 2 т.]. – Днепропетровськ: «ФОП ДРОБЯЗКО С.І.», 2014. – Т.1. – С. 138-145
5. Зборовська О. М. Ціноутворення як основа ефективності функціонування підприємств та чинник підвищення добробуту населення: [монографія] / О. М. Зборовська, Т. В. Заховалко, А. В. Череп, О. В. Мацюк, І. Ю. Нагаєць; МОН України, ДВНЗ «Запоріж. нац. ун-т». – Запоріжжя, 2011. – 288с.
6. Інноваційна стратегія підприємства: особливості формування та оцінки ефективності: монографія / [Федоренко В.Г., Денисенко М.П., Воронкова Т.Є., Касьян З.Е., Лойко В.В., Лойко Д.М.]; за ред. В.Г. Федоренка, М.П. Денисенка, Т.Є. Воронкової. – К.: ШК ДСЗУ, 2014. – С.7-97 (с. 296).
7. Інвестування підприємств України: навч. посібник / [Федоренко В.Г., Денисенко М.П., Воронкова Т.С., Патица Н.І., Пінчук Ю.Б., Федоренко С.В., Федоренко М.С., Бреус С.В., Лойко В.В., Лойко Д.М.]; за ред. проф. В.Г. Федоренка, проф. М.П. Денисенка. – К.: «ДКС Центр», 2013. – С. 189- 211.
8. Кузьмін О. Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: [монографія] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. П. Романко; Івано- Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2011. – 197 с.
9. Лойко Д.М. Інтелектуальна власність та її трансформація в інноваційний продукт /Д.М. Лойко, К.С. Нікуліна // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку виробничої сфери: матеріали Х Міжнародної науково- теоретичної конференції молодих учених і студентів, (Донецьк, 21-22 березня 2013 р.). – в 2-х томах. – Т.1. – Донецьк: ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», 2013 – С.164-166.
10. Лойко Д.М. Інтелектуальний капітал в контексті економічної безпеки промислового підприємства /Д.М. Лойко // Економіко-правова парадигма розвитку сучасного суспільства: збірник наукових праць за підсумками Міжн. наук.-практ. конф. викладачів і аспірантів, (м. Донецьк, 26 квітня 2013 р.). – Донецьк: ПП «ЛАНДОН - XXI», 2013. - С.52-56.
11. Методологічні основи розвитку постіндустріальної економіки: Монографія / За ред. д.е.н., проф. М.П. Денисенка, д.е.н., проф. А.П. Гречан, к.е.н., доц. В.В. Лойко. К.: Фітосоціоцентр, 2010. – 688с.

12. Нусінов В. Я. Оцінка економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності підприємств: [монографія] / В. Я. Нусінов, В. С. Адамовська, О. М. Жовна, М. І. Іщенко, Д. В. Колесніков; ред.: В. Я. Нусінов. – Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2013. – 248 с.

13. Формування потенціалу соціально-економічних та організаційних змін: [колективна монографія за ред. д.е.н., проф. І.А. Ігнат'євої, д.е.н., проф. В.В.Микитенко].- К.: РВПС України НАН України і КНУТД МОН України, 2010. – 694 с.

II. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. HR Сообщество и публикации: [Електронний ресурс] / Режим доступу до порталу: <http://hr-portal.ru/>.

2. MarketinG. База маркетингової інформації. Аналіз ринків, огляди ринків: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://marketingbase.com.ua/>.

3. Open Source Content Management: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bussin-proj.ru>.

4. Агентство промышленных новостей: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.apn-ua.com/>.

5. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control>.

7. Малий бізнес в легкій промисловості: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.legpromsme.ru/>.

8. Матеріали журналу «Генеральний директор»: [Електронний ресурс] / Режим доступу до журн.: <http://www.director.com.ua>.

9. Незалежний проект «Корпоративний менеджмент»: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.cfin.ru/>.

10. Образование в моде: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.fashioneducation.ru/>.

11. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

12. Офіційний сайт Укрлегпрому: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ukrlegprom.org.ua/>.

13. Тематический портал «Малый бизнес»: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://small-business.web-3.ru/>.